

Cursus Theologicus

Gormaz, Juan Bautista

Augustae Vindelicorum, 1707

Sect. 4. Solvuntur opposita, & conciliatur humana libertas cum
Præscientia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81950](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81950)

ergo veritas ipsa futuri absoluti, sive ejus existentia pro suo tempore expedit intellectum divinum ad cognitionem, ut innuimus n. 267. Rursus actus primus proximus ad cognitionem existentiae futuri pro instanti a nequit dari sine existentia futuri pro instanti a; ergo vel debet constitui, vel debet essentialiter connecti cum existentia futuri pro instanti a: sed nihil datur connexum cum existentia futuri pro instanti a, quod possit constituere intellectum divinum in actu primo proximo, cum praefer existentiam futuri nihil detur ultra entitatem intellectus divini, quae nulla ratione; connectitur cum existentia futuri pro instanti a; ergo debet constitui in actu primo proximo per existentiam futuri pro instanti a.

SECTIO IV.

Solvuntur Opposita,

Et

*Conciliatur humana Libertas cum
Præscientia.*

479. **C**ontra divinam præscientiam futurorum contingentium nobis liberorum pugnant plures Ethnici, & Hæretici, censentes eam cum libertate nostra non posse conciliari. E converso alii cum Cicerone negant præscientiam, ut concederent libertatem, quos latè impugnat Suarez *Proleg. 1. de Gratia c. 2. & disp. 1. de Voluntario sect. 2.* ubi quatuor distinguit errores circa modum, quo necessitari possit voluntas. Tum etiam Bellarminus *de Gratia, & Lib. arbit. cap. 1. & 4.* pluresque alii. Cæterum, ut appareat, quàm stulte Gentiles, & Hæretici in hos errores prolapsi sint, operæ pretium erit in hac sectione eorum argumenta dissolvere. Pro majori autem claritate supponendum est, triplicem esse libertatem, nempe à servitute, à coactione, & à necessitate. Libertas à servitute est libertas gratiæ, ratione cujus extrahimur à servitute peccati: etenim, ut ait Christus Joan. 4. omnis, qui facit peccatum, servus est peccati, unde, qui justificatur ratione gratiæ sanctificantis, extrahitur ab hac servitute, & reducitur ad libertatem Filiorum Dei, quam libertatem amisimus per peccatum; & de ea intelligendi sunt SS. PP. dum dicunt, peccando amisam esse libertatem. Libertas à coactione est spontaneitas, & voluntarietas, quæ cum absoluta necessitate componitur. Sic Pater æternus amat Filium spontaneè, & non coactè, licet non sit indifferens ad illum amandum, vel non amandum: adeoque ille amor dicitur liber à coactione, secus autem à necessitate. Libertas à necessitate est libertas indifferentiæ, qua potentia libera est proximè potens ad eliciendum actum, vel illum omitendum, ad merendum, vel demerendum, qua gaudemus nos etiam post peccatum. His positis

480. **Objic. 1.** contra primam Conclusionem ex

Hæreticis. Plura loca Scripturæ, & SS. PP. quæ videri possunt apud Bellarm. loc. cit. sunt, in quibus Libertas soli Deo tribuitur, non nobis; ergo cum divina præscientia non manet in nobis libertas indifferentiæ. Resp. neg. conseq. Quia plura ex his testimoniis intelligenda sunt respectu aliquarum actionum externarum, quæ nobis neque ad laudem, neque ad vituperium sunt imputabiles, eo quòd ad eas nullam libertatem indifferentiæ habeamus, ut bene explicat Arriaga. Alia verò testimonia intelligenda sunt de libertate suprema, qua Deus nos liberè produxit, & liberè potest destruere, seu de libertate principalis Auctoris, ut explicat Suarez, non verò de libertate indifferentiæ ad utrumque, sive ad bene, vel malè operandum, de quâ loquimur. Alia verò intelligenda sunt de libertate à servitute peccati, vel à miseriâ, qualem libertatem habuit primus homo in Paradiso, quæ non remanet in nobis post peccatum; nunquam autem loquuntur SS. PP. de libertate indifferentiæ, cum dicunt non esse in nobis libertatem ad bene operandum. Hanc distinctionem notavit optimè Augustinus *lib. 1. contra duas Epistolas Pelagianorum c. 2.* ubi hæc habet: *Quis nostrum dicat, quid primi hominis peccato perierit liberum arbitrium de humano genere? Libertas quidem perierit per peccatum, sed ea, quæ in Paradiso fuit, habendi plenam cum immortalitate iustitiam. Nam liberum arbitrium usque adeo in peccatore non perierit, ut per illud peccent maxime omnes, qui cum delectatione peccant.* Hæc ille. Unde Libertas indifferentiæ ad peccandum, vel non peccandum manet in nobis, ideoque alii sunt majores peccatores, quàm alii.

Objic. 2. Deus ab æterno præscit, quid nos 481. simus facturi; ergo cum nos non possimus eam scientiam reddere falsam, non habemus libertatem ad non faciendum id, quod DEUS prævidit. Hoc argumentum tetigere olim Aristoteles, & Tullius, qui non valentes utramque veritatem conciliare, judicaverunt fatius esse dicere, non esse liberos, quàm Deum præscire futura. Unde ne negarent nostram libertatem, negaverunt Deo hujusmodi præscientiam, immeritò tamen; veritas enim veritati non opponitur, neque neganda est una, ut afferatur alia. Quinimò hæc utraque veritas facillimo negotio componitur, si principia hucusque à nobis stabilita recolantur, ex quibus Resp. dist. ant. Præscit Deus præscientia subsequente actus nostros liberos conc. antecedente prioritate naturæ neg. ant. & conseq. Quia præscientia Dei de nostris actibus liberis licet sit ab æterno, ita illos subsequitur, ut hæc sit vera propositio: Ideo DEUS præscit me consenturum; quia ego consentio. Nec valet à priori è converso: Ideo ego consentio, quia DEUS præscit.

Quare

43. Quare præscientia illa licet tempore prior, non minus subsequitur actus meos liberos posterioritate naturæ, quam visio Petri; quæ videt me libere moventem; subsequatur meum liberum motum. Etenim non est verum à priori, me libere moveri in eo instanti, quia datur ea visio Petri: sed e contra ideo dari eam visionem Petri de meo motu libero; quia ego libere me moveo. Unde sicut, quod ea visio falli nequeat; non efficit, ut ego necessario movear: ita etiam, quod Deus ab æterno videret me movendum; non infert eam necessitatem illi morui. Etenim si ego ex mea libertate non fuisset movendus, Deus id non præcivisset; sed contrarium; ut acutè dixit Just. Mar. n. 477. Exinde sicut visio alterius non me necessitat ad motum, ex eo, quod ego non me moveo; quia illè videt, sed potius ille videt, quia ego me moveo: ita Præscientia Dei non me necessitat ad meum liberum motum; nam etiam ego non ideo moveor, quia Deus præcivit; sed ideo Deus præcivit, quia ego moveor. Quod idem apparet in speculo representante me ad ejus aspectum libere moventem: non enim ideo me libere moveo, quia speculum me representat: sed e contra ideo speculum representat me libere moventem, quia libere me moveo.

43. Obijc. 3. Deus prædestinat homines ab æterno: sed posita prædestinatione non potest homo non salvari: & è converso ea non posita, non potest salvari; ergo homo non habet libertatem indifferentiæ ad salutem. Hac difficultas adeo magna visa fuit Cajetano 1. Part. quest. 22. art. 8: ut eam dicat inexplicabilem, & intelligibilem in hac vita: Ariagæ verò diff. 6. de Act. Hum. adeo facilis visa est ista conciliatio Prædestinationis cum libertate admissa scientia mediâ, ut eam planè judicet de facilitatibus Theologiæ. Resp. igitur, ut supra dist. maj. Prædestinat per aliquid independens à nostris actibus liberis neg. dependens conc. maj. & dist. min. non potest non salvari ea potentia, quæ potest evitare prædestinationem neg. quæ non potest conc. min. & neg. conseq. Ratio est, quia Prædestinatio, sive sit in Prædestinatione DEI intentiva; sive in collatione auxilii indifferentis prælucentè scientia mediâ, sive in quovis alio, de quo dicemus in Disputationibus de Prædestinatione, cum dependeat à nostris actibus liberis, nequit libertatem nostram evertere; ut constet ex n. superiori: ea enim dependentia supra explicata, facit ut ex parte nostra præcedat actus primus indifferens ad utrumque libertatis extremum: aliter non esset dependentia inferens, sed destruens libertatem; ut Disput. de Providentiâ & Gratia latè dicemus.

44. Obijc. 4. Contra secundam assertionem. Si Deus prævideret futura absoluta in se ipsis; non possemus evitare illam Dei scientiam: ea enim actualiter est antequam actu sit peccatum meum, nec datur potentia ad evitandum, quod

R. P. Gorman Theolog. Tom. 1.

jam est positum: ergo non maneret in nobis libertas. Confirm. 1. Deus non solum præsciret futura in se ipsis, sed etiam cognosceret suam præscientiam esse necessariò veram: sed non possumus impedire ne scientia Dei sit necessariò vera: ergo &c. Confirm. 2. Si voluntas humana non peccaret tunc, quando prævisa est à Deo peccatura, redderet falsam Dei scientiam: sed eam non potest reddere falsam; ergo nequè potest non peccare. Confirm. 3. Scientia visionis est causa, quod futura sint futura: sed non possumus evitare causam; ergo nequè possumus evitare peccatum futurum. Min. & conseq. tenent. Maj. patet ex Augustino Tom. 3. lib. 6. de Trin. c. 1. dicente: *Non enim hæc, quæ creata sunt, ideo sciuntur à Deo, quia facta sunt: ac non potius ideo facta sunt, vel immutabilia; quia immortaliter à Deo sciuntur.* Ex lib. 15. cap. 13. *Universas autem creaturas suas, & spirituales, & corporales, non, quia sunt, ideo sunt, quia novit: non enim nescivit, quid fuerat creaturus. Quia ergo scivit, creavit: non quia creavit, scivit: nec aliter ea scivit creata, quam creanda; ergo &c.*

Resp. Neg. ant. Quia cum ea scientia, etsi ab æterno existens subsequatur posterioritate naturæ operationes liberas; eadem libertate, quæ tales operationes sunt evitabiles; est etiam evitabilis ea scientia: ac proinde si creatura noller ad hunc actum, sed ad oppositum se determinare, non fuisset in Deo ab æterno scientia de hoc actu, sed de opposito. Divina namque scientia futurorum contingentium; etsi nò possit falsificari, dum est, potest tamen impediri, ne sit. Ad primam confirmationem dist. maj. esset necessariò vera necessitate per se subsequente operationem liberam conc. per se antecedente neg. maj. & dist. min. non possumus impedire impediendo scientiam neg. non impediendo scientiam conc. min. & neg. conseq. Quia dum adest scientia Dei, adest & certissima, & verissima: at dum non adest; nequè est vera; nequè falsa: cum non entis nullæ sint qualitates. Unde licet creatura non possit facere, quod scientia Dei sit falsa, potest tamen efficere, ne scientia DEI sit: etenim si nolit se determinare ad actum liberum, non erit scientia visionis de eo actu libero. Ad secundam confirmationem dist. maj. si non peccaret componendo omissionem peccati cum scientia visionis de peccato conc. impediendo scientiam visionis de peccato per omissionem peccati neg. maj. & concessa min. neg. conseq. ut constet ex dictis.

Ad tertiam confirmationem dist. maj. ad probationem conc. ant. sive ea testimonia in sensu Augustini & neg. conseq. Quia Augustinus ibi non loquitur de scientia visionis, sed de scientia simplicis intelligentiæ; quæ adjuncto divinæ voluntatis actu, sive efficaci, sive indifferenti juxta naturam causæ secundæ est causa rerum. Hac enim scientia est, quæ attingit omnia, & creata, & creanda, & creabilia: ita ut eo-

dem modo attingat illa, sive sint, sive non sint producta, & creata. Nec aliter ea attingit creata, quàm creanda. Cùm autem Augustinus de hac scientia loquatur, ut ex citatis ipsius verbis manifestè apparet: exinde patet evidentè Augustinum loqui de scientia simplicis intelligentiæ, quæ neque se sola, neque cum decreto indifferente ex parte actûs primi ullam infert necessitatem. Nempe Augustinus rem indecisam reliquit, sed mentem suam clarissimè aperuit, quod facile comprobabunt adversarii, si legant Augustinum. Quando enim agit de scientia visionis, clarè ait, non esse causam rerum, neque dari peccatum, quia datur præscientia illius: sed e contra: Legatur *rom. 5. lib. 1. de Civitate DEI cap. 1.* Ubi hæc: *Neque enim ideo peccat homo, quia Deus illum peccatum præscivit: imo ideo non dubitatur ipsum peccare, dum peccat; quia ille, cuius præscientia falli non potest, non fatum, non fortunam, non aliquid aliud, sed ipsum peccatum esse præscivit, qui si nolit, omnino non peccat: sed si peccare noluerit, etiam hoc ille præscivit.* Hæc Augustinus. Sed de his latius sectione seq. Vide à num. 352. ubi soluta sent alia, quæ contra hanc assertionem possent opponi.

487. *Objic. 5.* Contra tertiam conclusionem. Sunt modi cognoscendi, quos de novo Deus habet in tempore, & quos ab æterno habere non potuit: & sunt, quos habuit, & de facto non habet; ergo divina scientia quoad denominationem sic vel aliter scientis, variabilis, vel mutabilis est. Probat. antecedens. Eo quòd Antichristus existat in instanti B. & non in instanti A. Antecedenti, neque in instanti C. subsequenti, accedente instanti A cognoscit Deus hoc modo: nunc existit Antichristus. Atqui hanc cognitionem non potuit habere ab æterno, neque in instanti A. Antecedenti, neque potest illam conservare in instanti B. subsequenti; ergo &c. Probat. min. Si Deus haberet eam cognitionem in instanti A. antecedente, vel in instanti C. subsequenti, falsificaretur cognitio dicens: Antichristus nunc existit, sicut falsificaretur divina revelatio dicens: nunc existit Antichristus, si proferretur in instanti, in quo non existit; ergo &c. Confirm. In instanti A. antecedente dicit DEUS: Antichristus nunc est futurus, quod non affirmat in instanti B. quando jam existit: Deinde in instanti C. subsequente affirmat: nunc est præteritus, quod non affirmabat in instanti A. nec B. ergo habet in uno instanti cognitionem, quam non habet in alio.

488. *Resp.* Neg. antecedens. Ad probationem dist. maj. *nunc existit* significando purè indifferentiam objecti, & confusè tempus illud, quod correspondeat cognitioni neg. significando clarè, & comprehensivè, & objectum, & tempus pro quo divina cognitio affirmat objectum illud futurum conc. maj. & dist. eodem

modo minori, cum probatione neg. conseq. Explico solutionem. Deus accedente instanti B. in quo Antichristus existit, non habet hanc cognitionem, Antichristus nunc existit, quæ correspondeat illi nunc juxta significationem confusam, & indifferentem, quam apud nos habet, ut ait Augustinus num. 493. Hunc enim modum judicandi nunquam habet Deus, cùm non sit comprehensivus, nec penetrativus instantis B. etenim particula nunc juxta significationem, quam hæc vox habet apud homines, est æquivoca, & confusa, denotans modo unum tempus, postea aliud. Deus autem accedente instanti B. hanc habet cognitionem: Petrus existit in instanti B. & non in præcedentibus, nec in subsequentiis, clarissimè penetrans differentias instantium, quam cognitionem habet ab æterno, quin falsificetur. Itaque voces istæ nunc, hodie, manè, dies crastinus, &c. sunt confusæ, & æquivocæ, cùm modo significant unum tempus, & modo aliud. Juxta quam significationem nos utimur, & ita hodie dicimus: Petrus existit nunc; & cras jam dicimus Petrus non existit nunc: ubi ly nunc non sumitur determinatum, sed indifferens; & capax significandi ex se diversa tempora, Deus autem non ita, sed per suam cognitionem attingit Petrum affirmando illum existentem pro hoc instanti, quæ affirmatio semper est vera, nec variatur per temporum variationem. Qua de causa D. Th. *Tract. de Præsc. & Præd. c. quando ad 3.* Hæc habet: *Non enim Deus videt tantum hanc rem respectu præcedentis temporis esse futuram, & respectu futuri esse præteritam: sed videt id tempus, in quo est præsens, & rem esse presentem in hoc tempore.*

Exinde fit, quòd in instanti C. subsequente non est falsa hæc cognitio, Antichristus existit; quia hoc non dicit per conceptum confusum, sicut nos dicimus per hanc vocem nunc: sed conceptu claro penetrativo instantis B. & relatè ad illud. Idem dico de Revelatione externa, qua nobis Deus revelat existentiam Petri in instanti B. quæ revelatio, in quocunque instanti proferatur, est vera; quia semper loquitur Deus quoad se de existentia Petri relatè ad instans B. licet quoad nos utatur Deus aliquando nostris vocibus imperfectis nunc, tunc &c. Ad confirmationem dist. ant. affirmat, quòd est futurus, & quòd est præteritus conceptibus confusis, & æquivocis neg. claris, & penetrativis instantium. Conc. ant. & neg. conseq. Ratio est, quia Deus unico intuitu dicit, & ut habet D. Tomas num. super. cognoscit hoc pacto Antichristus est præsens in instanti B. & est futurus in instanti A, in quo nondum erat, & est præteritus pro instanti C. in quo jam existit, quæ omnia vera sunt, & verè affirmantur cum hac claritate in quovis instanti: adeoque solum potest dari mutatio ex parte objecti affirmati: secus autem

autem ex parte divinæ scientiæ, ut affirmantis objectum quoad omnes suas mutationes.

490. **Objic. 6.** Instando simul solutionem. Deus ab æterno dicebat nunc non existit instans A. quod postea existit: veniente verò instanti A. jam dicit: nunc existit, & postea non existit; ergo variatur scientia. Confirmatur. Futurum absolutum contingens est verum variabile; ergo non cognoscitur invariabiliter. Rdsp. dist. sicut supra ant. & neg. conseq. Ratio est, quia DEUS nunquam dicit nunc conceptu confuso, sed conceptu claro ita asserente: instans A exercitè existit in se ipso post omnia instantia priora, & ante omnia posteriora, dicemem inter differentias omnium instantium, quod semper est verum. Ad confirmationem dist. ant. est variabile antecedenter conc. conseq. & ex suppositione neg. ant. & consequentiam; nam ex suppositione, quod existat in instanti B. jam ab æterno est verum invariabiliter, quod existit in instanti B. & scientia Dei hoc affirmat invariabiliter in quocunque instanti: sicut & affirmat quoad omnes status contingentes objecto, qui ex suppositione quod sint, necessariò sunt; unde etiam datur ea statum variatio, non datur variatio in scientia repræsentante objectum omni modo, quo se habet in quovis statu. Ex dictis.

491. **Fit. 1.** Nullatenus componi invariabiliter divinam scientiam per Thomisticam sententiam de Reali, & physica præsentia futurorum coexistentium æternitati DEI ab æterno tanquam in aliena mensura. Ratio est, quia hæc sententia. ut dicemus à num. 513. prout à Thomistis proponitur est imperceptibilis; nam quod non supponitur adhuc productum, neque existens, nequit esse alteri physice præsens: Rursus, ut hæc sententia possit habere aliquem sensum minùs confusum, res deberet habere duplicem præsentiam: unam quidem intrinsecam, quæ temporalis est, & extrinsecam alteram, quæ est æterna: sed implicat ista dualitas præsentiarum; ergo & opinio Thomistica. Minor probat. Quia ut ista dualitas præsentiarum cadere posset in eandem rem, præsentia extrinseca creaturæ, quæ est æternitas DEI, præstare deberet formale effectum præsentis: sed hoc implicat, cum effectus formalis rei physice præsentis, requirat in subiecto pro capacitate existentiam; ergo &c.

492. **Fit. 2.** Neque componi eam immutabilitatem ex mitiori discursu, quo sententiam Thomisticam temperant nostri Doctores, Quiras, Errera, & alii asserentes æternitatem DEI per semetipsam, utpote sibi indivisibiliter identificantem omnes differentias durandi esse physice præsentem futuris, licet futura non sint ipsi pro tota æternitate præsentia. Ratio est, quia Deus sine successione

durandi est præsens successivis: successiva verò duranti limitate per successivas durationes. Unde inferunt verè haberi à Deo etiam ab æterno modum affirmandi de præsentia, qualis est hic; iste mundus nunc existit; quia nunc quod Deus affirmans significat, est nunc suum. Nunc autem Dei est æternitas, quæ cum sit ratione sui physice omnibus præsens differentiis temporum, & rebus omnibus, quantumvis successive durantibus, sufficit verificare affirmationem de præsentia.

Cæterum, quidquid sit de Veritate hujus doctrinæ, de qua modò non curo, cum nunc Dei ita explicatum non significet confusionem, licet ly nunc à nobis assumptum, ut supra diximus, & notavit Augustinus tom. 1. lib. 11. de Civitat. cap. 21. dicens: *Non more nostro DEUS, vel quod futurum est, prospicit, vel quod præsens est aspicit, v. l. quod præteritum est, respicit: sed alio modo quodam a modo nostrarum cogitationum longè, lateque diverso. Nec aliter nunc, & aliter antea, & aliter postea: Quoniam non sicut nostra, ita & ejus quoque scientia, trium temporum præsentis videlicet, & præteriti, vel futuri varietate mutatur.* Ex hoc autem discursu nequaquam componitur scientiæ divinæ immutabilitas; nam correspondentia actualis temporum ad æternitatem solum accidit in propriis differentiis temporum: eaque est verè de præsentia affirmabilis ita, ut unice verificari possit per ipsam successivam correspondentiam; atqui apud istos Auctores, licet æternitas DEI correspondeat indivisibiliter omni tempore, non est id, quo singula tempora sibi correspondent; ergo se sola non sufficit ad verificandum eos modos affirmandi.

SECTIO V.

An scientia visionis sit causa rerum præscitarum?

Supp. 1. Omnia DEUM operari per intellectum, & voluntatem. Ratio est, quia, ut constat à num. 449. DEUS nihil producit, nisi volendo, aut permitiendo, quòd fiat: Quapropter certum est, scientiam simplicis intelligentiæ prærequiri ad productionem effectus saltem ut dirigentem DEUM ad creaturam producendam.

Supp. 2. Scientiam conditionatam posse præsupponi per accidens ad effectus productionis dirigendo voluntatem divinam, & proponendo ei media, quibus obtineri possit effectus, ut constabit, quando agemus de Providentia, ubi dicemus, quomodo docere in Schola nostra omnia decreta connexa esse cum scientia media damnatum sit in Societate, anno 1682. D. 13. n. 877.